

3817

Bläntarps
b.m.

56

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Snok-franna. — skydd mot våld

Främlingen Petter Ek i Bläntarp, f. omkr. 1830 i
Bläntarp, berättade 1893 följande: Länsmännen
"äro utsatta för våld, ty läsa de ett främman
av en snok på bröstet i en lapp, som hänger
i ett band om halsen. Om någon så her
skjuta, eller med annat tillhugge våldföra
sig på en Länsmann som får ett sådant
skyddsmedel, lykas aldrig våldsvärken i
sitt uppsåt. Länsmann Jötröm i Sörs h.
har alltid en snokfranna på bröstet för
att vara skyddad.

Utgift. 1933 av: J. Bergström, Skurep.

Skriv endast på denna sida!

Örsjö p:n.

51

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3817

Lyte.

Fru Anna Nilsson, f. i Örsjö 1865, nu boende i Skurup, berättar. Då mina föräldrar bodde i Örsjö var där en källare i ett uthus på gården. Vid dörren stod två börskässträd och en gren hängde så långt ner, att då hon skulle gå genom dörren ställte hon pannan mot grenen i ena trädet och följden blev, ty hon var havande med mig, att jag gick grenens utseende i pannan. Då barnmorskan berättade detta för mor blev hon ledsen. Mor sade: jag vet varur detta härleds sig. Jag skulle gå i källaren en gång och ställte pannan mot trädgrenen. Barnmorskan svarade: var inte ledsen för detta. Du skall tiggande och fastande 40 morgnar i rad gå på över lytet. Detta gjorde mor och om tjugo veckor började den røde strimlen att förtorka och om 40 veckor var lytet borta. Men det skulle

göras av modern, att någon annan gäpa över
lytet, medförde inte åsyftad välskan, så att man
kun se att de gamla råden äro inte fabler allt.

Bergström kan själv se i framan frimig, här syns
inget märke, men till att börja med när jag
vætte upp och blev förfusen syntes något märke,
men så småningom när jag var i skulåldern
kom det inte ens då jag frös.

Samma berättelse.

Skrivet.

Samliga sade att modern skulle hålla en back-
lande höna över beonet, att det blev göschräkt
för hönan och det skulle i så fall hjälpa, men då
skulle modern ha blivit skrämd av en höna
under barnande tiden.

Uppgt. 1933 av: J. Bergström, Skurup

Den svarta lägen.

Karl Jöns hustru, fru Maria Jönsson,
nu boende i Stenshult, Skimminge, f. i
Genarps socken 1879, berättar: jag är född
å Gläcka gods, de kalla mig far Hans
Murare. Då jag var liten kom en gubbe
och sålde böcker, bland dessa var även
den "svarta lägen". Men den svarta
lägen hade försiglet omslag, ty det var
förbjudet att idka handel med den
svarta lägen. För sadi: sådana böcker
får icke vara i mitt hus. Men om
någon köpte den kan jag icke säga, ty
det var ålagt med strängt straff att in-
seha den svarta lägen. Att det var far-
ligt att ha den framgår av följande:
En man hade en figa och mannen var

husta. Pigan hade fått fått i den svärta
lägen och läste. Nu kom några små-
fysstingar omkring pigan och slet henne
i håret, det var onda andor i människor-
gostalt. Mannen kände ju sig att allt
stod icke rätt till henne, utan skyn-
dade hen och gick se dessa småfys-
tingar stå och slita pigan i håret.
Ett par kaffor ärtor stodo i förestugan,
dessa bästa mannen ut för gårdens och
befallde fysstingarna upplösa ärtorna.
De onda andorna måste lyda en som
hade den svärta lägen. Medan de upplö-
a ärtorna, tog mannen lägen från
pigam och läste en annan lön och
fysstingarna måste försvinna. Allt.
Jag tycker att det skulle vara roligt

att ha den svarta lägen. Fru Jönsson:
och Bergström kan vara glad över att
icke inneha den svarta lägen, ty även
om de kunna få rikedomar här i världen
skala de efter döden höra den "onda"
till.

Generalkvachselvrenskan Tjengrenskan
hade den svarta lägen. Hon hade en kund-
krets, att doktorernas kundkrets följde
när in för Tjengrenskans. Hon bodde vid
Hälselunge örtra gård vid Sverrebytoft,
men i Skivninge socken. Hon avled sam-
tidigt i slutet på 1880 talet. Hennes datter
Maria ävde den svarta lägen och levade
sig i Motala trakten och någon fristad
att hon hade den svarta lägen och med
tillhjälp av denna trollat sjukdomar på en

3817

76
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ovän. Denne anmälde saken för Länsmanne
och hon blev häktad för tralldom, men
hon hade i god tid lämnat den svärta
lägen till systern Elna Timmer, så att
Länsmanne fick inte gott i den svärta
lägen. Nu dömdes Olofsson till fängelse
och Herrestad häradsrätt Maria Timmer
för tralldom, till 3 års straffarbete i
Malmö slott och högre rätter fast-
ställde domen. Hon fick sitta där i
tre år. Men ingen visste vem som hade
den svärta lägen. Systern Elna Timmer
fortsatte nu med kvacksilveri, men
bota inga andra än långvägen ifrån av
fruktan för åtel, men nämlesmännen börja
inte bli rädda för den svärta lägen, så att
det var nog det som rädda Elna Timmer.
Elna Timmer död.

Skriv endast på denna sida!

sept. 1903 av: Wm. Ahlberg

Skogsmannen och skogsnurvan.

Samma berättelse som sidan 73.

I hoveikenmanet Getsås å Hågelberg gods i Genarps socken gick skogsmannen och skogsnurvan in i stugan och satte sig vid kakelugnen, om efterhästen och vintern och värmde sig några minuter. Falket lag och när de väntat sig gingo de sina fjärd, det har liant ungefär de jag fjärdes och tidigare. En gång skulle en son till falket å Getsås gå ut i skogen och hämta hem ett par hästar, men kunde inte finna dem. Han mötte skogsmannen och skogsnurvan i skogen. De frågade vad han sökte efter. Skogsmannen och skogsnurvan sade: de skola snart komma fram. De gingo och pojken blev förtäckt stående stilla. Rätt som det var kommo hästarna springande till pojken och i de trammorna

hördes ett aljud, som om några varit i slags-
mål. En annan skogsmann och skogsruv-
 hade hindrat honom från att finna hästarna.
De frejken mätte, kände han igen ^{dem}. Dessa blevo
förbittrade på de andra två, att de behandla
sådant folk illa, som visat skogsmannen och
skogsruvan sådan gästfrihet och i riktelsen
över detta kom skogsmannen och skogsruv-
vorne i slagsmål. Något var i detta, ty folket
i Gotsås blevo rika. Men något var i spillet,
ty skogsmannen och skogsruvan gingo inte
in och vörmla sig på andra platser. Om de ha-
de den "svarta bågen" visste ingen. Men
folket var gästfritt och åkade av alla. Men
man trodde inte på den "svarta lägen", men
man men trodd att det var skogsmannen och
och skogsruvan som medförde tur till deras gård.

3817

Lönarps s:n

Liljoror.

Samma berättelse som i sidan 78.

Liljoror har nio grenar. Att det lyckas
Isak Bergström att med ett knä av ett halmstrå
driva bort liljoror, beror därför, att han
träffat rätta medlet och rätta grenen. Detta
hjälper inte för alla grenar, utan varje gren
kräver sin medicin. Så att man har
nio roters medicin att använda. ~~Hjälper~~ inte
den ena medicinen, får man lägga till en an-
nan. Detta har jag själv prövat.

Plfkt: de medel med knäet fr ett råghalm-
strå och ärtor är tillförlitliga, vill jag
ej orda mer om dessa botemedel.

Plfkt. 1933 av: J. Bergström, Skurup

Skriv endast på denna sida!

79

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Ögonsjukdomar.

Samma berättare som i sidan 78.

Min mor hade en ögonsjukdom innan hon jag föddes. Hon höll för att bliva blind. Hon sågte skumspjägen. Han sade: att hon skulle gå till ett rinnande vatten vid solnedgången och taga vatten i ett kärl med strömmen och gå hem och tvätta ögonen med detta. Sedan skulle hon gå stigande till bäcken och slä vattenet med strömmen. Detta gjorde mor. Hon fick även recept för rosenvatten och något mera och hon fick sin syn igen. På samma gång var en kvinna utsänd av Nils Bengtsson Gyllerbo, Släckerherge gods, och sågte skumspjägen för lamhet som hans son led utav. Nils Bengtsson höll skumspjägen inte för något, ty hade

han bundit ett tvärkle om kakelugnen och
medsamt kvinnan. Men liöde för detta som
nu kommer. Åsumspågen: födra denna
bra, så är där ingen fara med den, men för-
säk inte drisen gäsk med mig. Kvinnan
visste ingenting. Åsumspågen: det är alla att
sonen skall lida för fadren, jag skall
göra så mycket för honom, att han ej skall
få några plågor, men mer vill jag ej göra,
ty jag skall visa ansåndaren att jag låter
honom inte gäskas med mig. Sonen blev
sen tills döden kom som förlossaren,
men kände inga plågor mer, men Nils
Bengtsson miste vid budets hemkomst
erhåna att allt gått så till som Åsums-
pågen sagt, men våg inte sända flera bud
till honom. Nfjft. 1933 av: H. Bergström, Skurup.

Hylleträd.

Samma berättelse som i sidan 73.

Hylleträd äro nyttiga. Di använder torkade hylle-
blomster till gläderte, hylleleir till saft.

Hylleträd äro ej farliga, utan di man frissar
vid trädet, gör man det leir man hylle-
skålad. Om man begått sådant fel, skall
man tvätta sig med osilad mjölk och vid
sömnadgången gå hoot och slå detta på hylle-
trädet. Men jag har icke hört att man skall
siga något till trädet. Någon vördnad eller
skräck lygte man ej för hylleträdet, ty
man visste ju, att man icke skulle frissa
vid hylleträdet, och di man icke gjorde
detta, var det ingen fara med att kravsa
från ett hylleträd. Hyllesnor = ahänt.

Uppgt. 1933 av: J. Bergström, Skurup.

Ringormer.

Samma berättare som sidan 73.

Man kan med en knappnålsbuvad skriva
bort ringormer. Ringormen har nio grener.
Man sätter knappnålsbuvadet på kroppen vid
ringormen, för den ett varv omkring och sä-
ger: Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är nio, men jag skriver
åtta. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är åtta, men jag skriver
sju. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är sju, men jag skriver
sex. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är sex, men jag skriver
fem. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är fem, men jag skriver
fyra. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är fyra, men jag skriver
tre. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är tre, men jag skriver
två. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är två, men jag skriver
en. Ormens ^{lunger} ~~ben~~ är en, men jag skriver
ingen och nu lyfter man nålen från huden och
stryker över ringormen med handen, då man säger

ingen. Hennes man Karl Jönsson infaller:
 min mor, f. i Morsvinsholms socken omkr.
 1848, säger inte precis så, hon sade: omens
 vägar äro min, annars detsamma som göre-
 gäende, endast med den skillnad, att i stället
 för att stryka över ringvornen med lunden
 då hon säger ingen, stråk mor pekfingeret
 på yttresidan på skrostensväggen med pek-
 fingeret: omens vägar äro inga och satte
 pekfingeret i detsamma på väggen och
 stråk nedåt med pekfingeret. Min mor
 skrev kort flera ringvornar och allt utföll
 i äsyftad riktning.

Utgift. 1933 av: H. Bergström, Skärup

Navelbräck.

Samma berättelse som i num. 73.

Vi hade en dotter som hade denna sjukdom och vi besökte Cederholm i Svedala. Man skulle ha ett band med sig, den sjuka skulle ha häft omkring livet och sovet i. När jag d. v. s. berättaren, kom, tog han snart bandet och veck ihop det i sådana veck som för ett dragspel. Ja, sade Cederholm, det är värre invändigt, än utvändigt. Naveln hängde utvändigt omkring två tum från buken, men värre var det innan för. Han ordinerade och gläddan är snart bra, men han sade: detta tar tid innan det går över, men det har visat sig att Cederholm var duktig.

Ugöft. 1933 av: A. Bergström, Åmrup

3817

Ö. Vemmenhögss p.m.

37

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Själv-mördare.

Enkefru Karina Rosengren f. i Skurup 1863 berättar:
Min mor Karina Mårtensdotter född vid Dybäck
1824. Hon berättar, att då hon var liten en själv-
mördare begravts i markskälet = sockengränsen
mellan Anderslöv och Grönby. Mor kom att
läsa i Anderslöv och då de skulle gå till dens i
Grönby skulle de gå en väg förbi där själv-
mördaren begravts. De sade att den döde gick
igen, på grund av att han isär fick vika i vigs-
jord, så att då vi skulle gå den vägen fram,
vara vi rädda. Men hur han begravts visste
inte mor, ty det hade hänt innan hon kom till
Anderslöv att läsa.

Uppt. 1933 av: J. Bergström, Skurup

Skriv endast på denna sida!

Gångångare.

71
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Nils Andersson, Fossarp i Slimminge socken,
född 1874, berättar: Per Nöble, efter Nöble
orp, i Slimminge socken, f. omkr. 1830.

Denne hade en dotter som bosatte sig i
Västerstad, i besitt frö karta kan härakt
icke uppgivas. Per Nöble, jämte maka
flyttar upp till Västerstad till dattern.

Per Nöble dör i Västerstad, och vart be-
graven därstädes. Han ville helst att man
begravt honom i Slimminge, ty fick han
ingen ro i sin griftekammar utan måste
gå igen. Detta kom till Slimmingebornas
känedom. Ett litet gille, gick av stapeln
i Slimminge och sockens ringare var
med, han hette Larsson. Larsson berättar
åt gångångare historien frö gillet och sade:

3817

72
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

att inga döda kunna gå igen. Efter gillits
slut, på kammaren mötte han Per Nääle,
ihädd sina vanliga kläder. Ringaren
kände Per Nääle personligen. Nu måtte
han Per Nääle och vart försäkrat, ty
det var så fjort om kvällen att han kunde
se honom. Per Nääle gav honom ett slag
i huvudet att ringaren höll för att falla.
Sedan ringaren rättat upp sig igen och
skulle ge Per Nääle betalt, var denne
försvunnen. Ringaren blev nu klok
för att de döda kunna gå igen och våga
inte skratta åt gengångers historien mer.
Per Nääle vart uppgöven, sedes mera
och begravs i Skuminge, där nu makarna
Nääle vilar.

uppt. 1933 av: J. Bergström, Skuminge

3817

Slumminge s.m

Slagruta.

Karl Jönsson f. i Stenlång, Slumminge omkr.
1880 berättar: jag hade en kuskin i Gröbo. jag
anmodade honom att komma hit till Stenshult,
Slumminge och uppsöka en vattenådra till en
borm. Han använde en grön fricklyfte.
Han höll i leida ändarna och då han kom
över vattenådran, trycktes klyftan nedåt,
och då han höll så hårt att ändarna ristes,
men att hålla den i den ursprungliga ställ-
ningen var omöjligt. jag försökte också,
men den gick visserligen ner, men jag
behövde icke hålla så hårt som den förre,
hade jag detta gjort, hade den icke gått ner.
Men en del människor äro mera magnetiska
än andra, så att vem som helst kan icke
söka upp vattenådror. Slagel-slagrutor äro

Skriv endast på denna sida!

91
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Skåne
Linné härb.
Linné skr.

3817

Upps. Gust. Bergström
Skåne
Kon. o. län. personer

92

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

icke så tillförlitliga som f. i. slagrutor.
St. med slagrutor uppräknade metaller, har
jag icke hört.

Samma berättare:

En hand lek.

Man binder ett band omkring ryggstödet på
en stol och på ett konstlat sätt så, att det
tycks vara omöjligt att teja bandet ur
stolen, men detta låter sig göra, om man
ditsätter bandet enligt reglerna.

Av uppt. 1893 sig under tecknad en stat-
berättelse om Sveriges görd, Bläntorps socken, ut-
föra samma konsttycke. En oinvidd kan
icke utföra detta, utan att först ha fått
undervisning. Det är omöjligt att rätt be-
skriva detta. Man måste se arbetet.

Uppt. 1933 av: J. Bergström, Skåne.

3817

Bemestads
S. M.

26

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Snurran.

Mjölnerare Jöns Nilsson i Hågestad, f. Bemestad,
grannsochen till Hågestad, 1818. Denne berättar:

Då jag var fräzke hade vi en stor snurra som
vi drev med en snärt. (an uppt. denne leker
i Hågestad på 1870 talet nästan utdöd, men
jag såg dock likväl detta en gång.) På 1870 talet
hade besoren en liten snurra som gick på bordet
och då två kommo tillsammans, skulle man
pröva vem som kunde sätta väst fart på
snurran att den gick längst. En snurra
hade man skurit cirkelhågan i en kvadrat
och å ena sidan stod H. detta betydde, hälsan,
På en sida stod A. detta betydde allt. De två
sidorna i det betydde, intet. Nu satte man
snurran i en häftig rörelse, kom A uppat gick
denne allt. Man spelar om kulor och knappar. Uppt. 1983
av Jöns Nilsson

Uppf. av J. Bengtson
av rikshuset, Skåne
bör. Aika p.m. Slå kettanur tunnan.

3817

Skåne
Lövstads p:n

90

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

I Lövstad, hade vi denna fortllags leken
en gång, berättat av Ole Persson f. i Lö-
vestad 1857. Det var ett föremål som
vi hade i tunnan. Sedan vi slätt sönder
tunnan, blev det dens, och någon mat
gick vi, drängarna hade lagt ihop till
gillet, men för hovarigadesen här varo
sidana fester av enklare slag, så att
de äro knappast anteckningsvärda.

Ole Persson säger: de lehar de säger
barnen lekte vid skolan i Lövstad,
lekte barnen precis för samma sätt som
i Lövstad och samma namn för lekar-
ne. Rågelspelen hade samma namn och
regler som i Lövstad.

Uppf. 1933 av: J. Bengtson, Skåne

Skriv endast på denna sida!

Fastlagsnåje.

Jöns Larsson, g. i Skivarp 1861, berättar:

1879 tjära jag i "Örsjö" Kemmenhög's härad. Då sed
vi och tog ringar. En stång settes i jorden, bestant,
och en smal bläckklädsmed ringen uti settes i
45° vinkel. En flögga var i tappet på stängen.
Detta var fastlagslördag. Vi voro omkring 13-
ryttare. Alla redo på sadlade hästar. Vi hade
en käpp i handen, och ringen sett med knäppt
hävsten i ändan på lidlar. När en ring togs flög
en annan fram. De voro som tjur-ringar i
storlek och smeden hade smitt dem. Tre dräng-
ar voro tillställare. På grund av att flöggan
sajade, kunde vi icke få hästarna nära stängen,
så att jag kunde icke ta någon ring. Sedan
man fått käppen i ringen, skulle man ta ett
kraftigt tag annars gäldade icke ringen med.

De som hade orädda hästar kom nära grälen, men en ring var mycket med ett R. och så snart denna togs var tävlan slut, men man fick också förinnan rida förbi och försöka hur ofta som helst. Nu får en ryttare ringen med R. Denne blir för dagen "kung". Nu upphör tävlan. Nu ordnar man sig till en ryttarermarsch. Först rida två förre ridare med en liten flagga i handen vardera. Sedan kommer musikkantorna, en fiolspelar och en klarinettbläsare, varje musikanter har en som tygler deras hästar. Tre och två i boder, släktarna i utstyrelse i bordslet med juppers-blommor och drängarna ha "ris" i mössan. "Fastlagsris." Den mössa är en knapp vid vardera sidan. Nu har man satt en stibträd omkring mössan fram till från knapp till knapp.

Denna är träcklad fast i mössor och vid varje knapp går upp en ståndare något högre än mösse-pollen, men den ståndaren som sitter mitt i frammen är en tum högre än de sidoständare, alltså tre ständare. Dessa ständare och stältråden från knapp till knapp neromkring, är klädda med tyg, eller vad det var för något, det likna grönt ~~mysten~~ mysten. Kungen hade en gammal leväringsmössa på sig, men dessa ständare voro något högre än för menshapets mössor. Dessa grannlat från mössorna kallades:

"Fastlagsris".

Knuredmen omkring till bönderna och skulle visa hur granna vi voro, någon hade även en posett på bröstet av peppar som innehåll alla regnbågens färger och någon hade träcklat

kulörta band för tröjan, så att de voro
buktigt blädda. När vi kom in i gärdens
uppstående musiken och far och mor kom
ut. Far stoff för trappan med en brännvins-
flaska och mor med en tallrik kakor. Nu
skulle en ryttare ride fram förbi dem i sin
der och ta sin sup och så undan för undan.
Man hade satt stor flajt för, om någon druck
sig full, men sedan man lämnat friheten
för ett par ställen, sade vi: vi vill hellre ha
penningar än brännvin, så fick vi 50 öre av
någon och en krona av någon. Vi red för
flera ställen, än där vi lät hästarna ty bän-
derna ville gerna se skådespelet och flera
bondsvävar voro i elden. Sedan vi så ridit
red var och en hem till sitt med hästarna och
gick sedan till gillesgården. Kungen skulle

nu ytterligare fryntas. Tälldro tider sålde
 kronan å auktionen sublar m. m. nu hade
 man uppköpt en sådan ägare och körat sa-
 beln, så att kungen var klädd i beväringss-
 mössa med gästlagssis och sabel och
 handölar. Nu skulle kungen välja en dröttning.
 Man laud för ägaren på kungen och frigornas
 stode i flock fram för. Nu skulle han taga
 dröttning för sin få, men de andra frigornas
 skuffa hans gästmö fram för kungen så
 att han tog gästmön, och de andra hade inget
 emot att de andra frigorna skuffat henne
 fram, men låtsa sig ägarna vilja bli
 dröttning. Kungen är klädd och har gemål,
 och nu dricker man kaffe, äter kakor och
 jökarne gländes nu inte, nu tago de ska-
 dan igen, ty de ^{hade} ju under ryttarjorden förskat

många snapsar. Nu tog man och åt lite smörgåsar och tog sig en sup då och då och nu voro alla församlade i gillsgården till Ola Anders, och dansen förbjögs i kvällen. Klackan omkr 12 ju natten skulle alla ha mat. De voro så många att de måste i stugan gå och äta, men kungen, dröttningen och styrelsen sätte till bords. Man åt endast smörgåsar och drack brännvin = torr-skaffning. Dröttningen hade en krans omkring huvudet och en fuffarskrona på. På min förfrågan, om de bjödo bönderna till gille, svarade herrättaren: bönderna börja då bli så fins, att de extimera inte våra gillen. Sågar lagad mat, som sappa och gröt fanns inte. Kung och Dröttningen gick här till hel natten.

Uppst. 1933 av: J. Bergström
spurrup

Fortsättning från föregående sida. Jaz glömde
att omtala, att på varje ställe vi redo, tackade
hungen, till sist, för vad vi fått, men det
var endast: jaz får på ungdomens ägnar
tacka värdin och värdinnan för trakteringen
efter dess upphörande, för gåvan, men något
särskilt tal, som i ~~Föreläsning~~ Yoberod,
förekom inte. På natten dånstade bort
den ene efter den andre, d. v. s. på småtimmarna
mellan lördagen och söndagen.

Mindre ungdomar voro inte på dessa
giller.

Ugft. 1933 av: J. Bergström, Munsjö

Ryggga sig.

En pojke Jöns Mårtensson i fylkehuseu, där ~~vid~~ slöge-
stads station är belägen ligger ett hus kallat Fyke-
huseu. 1874 skulle Jöns och uppt. tävla om
som som kunde ryggga sig längst, utan att vän-
da sig om och se sig före. Detta kom modern
Karna Mårtens Anders till att se. Då han fick se
modern stanna han, men jag tänkte inte på nå-
got utan fortsatte att ryggga mig för en väg.

Karna Mårtens Anders f. omkr. 1820 sade: jag
ryggga dig inte, ty då rygggar du din mor ner i
graven och sporten vart slut. En stathusets son
Ola Nilsson i Högestad, f. 1865, gick och visade på
gården om tvälven kl. omkr. 9 då han körde in
gården hos hovevaktarmannen i Högestad Jöns Larsson.
Kvinnan Elze Jöns Larss f. omkr. 1805 sade: Ola, visste inte
sedan så du gått ned, ty då kommer "Jans" på i häret på dig.

Jefra på berget.

Framlidne Martin Andersson, f. i N° 14, Komman,
Lövstads socken, 1852, berättar 1877, följande: En
hoveribondsman, granne till Komman, son till hove-
ribonden Per Olsson, f. i Lövstads omkr 1800.

Hoveribondsämnerna, nämligen de större hoveri-
bondsämnerna, hade mera frihet att leka, än länst-
spojkar. Sådana som ansågo sig särskilt starka
uppsvärlte antagonister, med särskilt styrka,
och i all symmetri sådana som hade lust till
att "tes teg". Namnet på Per Ola som glömt, men
vi kunna ju kalla honom A. och Martin Ander-
son B. Denna leken lektes på en gödselhög,
som på den tiden låg som en jirgdrand mitt
på gårdsplatsen, och som somnens de gödsel-
högen var torr. A. var ett eller två år äldre än
B. B. var tretton år och A. var omkr. 15-år.

K. kommer nu och skall se om Mårten och
han blir mattagen fri det sätt hans stånd kräver.
Man börja dricka kaffe, och det är helt naturligt
att kaffet nu skall räknes till denne lögge gästen.
Sedan blir det lek. K. skall vi leka jeppe fri
berget. B. det gör vi, det är roligt. De gå nu
uppe på gödskelhögen och far och mor och två
blöttrar undras över, som som skall stroyka
ner för berget. B. gör en sväng med ek.
och får honom ut fri kanten, han mister
fotfästet med ena benet och får knäböja,
men lyfter handen ner i gödskelhögen att
han glickvinte ner. ~~Att~~ Att gå K. ur detta
läget är omäjligen för B. Mårten K. att B.
är icke att leka med. De komma överens om
att ta ett nytt tag. Nu för B. närma sig
kanten och K. pressar honom ledhången ner.

Så fortsatte de omkr. en timmes tid och K.
kom under tiden ner för gödselhägen, lika
ofta som B. Nu togs de en gång till och se-
den skulle leken slutas. Den som nu segra
skulle belöna segerherren över det hela och
var jeffa för berget, medan den andre
måste stå nedanför. I sista runden segrar
B. med lätthet över K. B. står för gödselhägen,
medan K. står skansen nedanför. Anders
komma, Kitle komma, kände sig ställa över
sin starke herr son. Måttar Anderssons
blev sedrinnare den starkaste karlen i
Sövestad. Detta visste han och frögla
sedan många starke tjänstdrängar som
tjänade där, även andra yverborna lundsöner
komma, men de måtte alla lita i gräset.

uppt. 1933 av: J. Bengtsson, Murup

3817

Kullstorps ^{Skåne} församling
27 1933

68

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Easlagslekar.

Ton Andersson, nu boende i Skurup, f. 1870 i
föreläsa, skivespels och lekställe:

I min ungdom redo drängarne vid jordbergs
och tog ringar fastlagslördag. De hade satt en
stäng i jorden och där hängde ringen. De tago
ringarne med käppar, men måste sida fort
då de tago ringarne. Den som fick de flesta
ringar blev kung. En arm gick ut i 90° vinkel
från denna hängde ringarne. Jag var inte för
satt att jag kunde inte se skidespillet, men jag
hörde att det var som ovan beskrivits.

På kvällen när ridringen var ordentligt
ljödo drängarne sina gästmar till gille, men
jag tycker att de voro inte utstyrda med så
gon gramlit. Kungen skulle nu själv välja
sin drottning och tog alltid sin gästmar.

Kungen och drattsingen skulle taga första dansen. De voro många, att inget rum räckte till, ty servera man middag i kvällsingen för en stor luga. De satto alla till bords och åto med kniv och gaffel, de fingo färsk poffa med akkätt, smör och bröd, ost och korv var även på bordet, jämte brännvinsflaskor. De fingo nu en riklig måltid. Sedan dukade man ur bordet och tog ut allt och nu vidtog dansen. Innan i ett rum i koningshuset stodo nu brännvinsflaskor på bordet, bröd, smör, ost, korv, kätt, kakor m. m. Man kunde nu gå in och tagu brännvin och brännvinsbrö så ofta man ville, under gillet. En traktör stod alltid redo och slog upp saphar när någon förstande kom in. Öl, hembryggt, saknades inte. Men som bekostat

allt detta vet jag ej, men det var troligen
för de fränningar de fått under ritten, från
gård till gård och händerror skänkter nog
mycket till gillet, ty bondsväner vara med.
Bönderna bjöds inte till gillet. Sedan var
det inget gille under festan.

Musiken bestod av en fiolspelar och en
klarinettläsare. Sådana gillen hade de alltid
hant vid jörckerna i äldre tider.

Om sommaren lärse man fr jörckerna.

Alfvt.: jag har tidigare fullständigt skildrat
festlagsgillen i Helseröd, till Nordiska Sku-
seet, men dessa Helseröds gillen överträffa
alle andra sachsens festlagsgillen, på 1850
och 1860 talet.

Alfvt. 1933 av: J. Bengtsson, Skurup